

STANOVISKO BĚLORUSKÉ ANARCHISTICKÉ SKUPINY VE VARŠAVĚ K VÁLCE NA UKRAJINĚ



STANOVISKO BĚLORUSKÉ ANARCHISTICKÉ SKUPINY VE VARŠAVĚ K VÁLCE NA UKRAJINĚ

Po 24. únoru často diskutujeme o tom, co se děje, mezi sebou i s našimi kamarády z různých zemí. Proč začala válka? Jak se změnily politické vyhlídky regionu a zejména Běloruska? Jaký je náš postoj k NATO? Je možné zůstat anarchisty a přitom sloužit ve státních ozbrojených strukturách? A konečně, co dělat v kontextu války, když jste součástí diaspory v Polsku? K těmto a dalším otázkám jsme zformulovali následující společné stanovisko:

Obecné vymezení situace

Považujeme za nesprávné hovořit o konfliktu jako o zástupné válce mezi Ruskem a NATO. V této fázi se jedná o vnitrostátní válku Ukrajiny proti ruské invazi. Ve prospěch tohoto názoru hovoří dvě teze:

1. Myšlenka „zástupné války“ naznačuje, že ukrajinský stát a ukrajinský lid jsou pouze „loutkami Západu“. Ve skutečnosti má Ukrajina vlastní subjektivitu. Kromě toho, že se jako anarchisté vždy snažíme vidět vůli slabých a utlačovaných, se tato subjektivita prokázala v praxi. Dnes víme, že na samém počátku války byli západní političtí představitelé přesvědčeni o brzkém úspěchu Ruska. Proto například nedošlo k žádným podstatnějším dodávkám zbraní a Biden nabídl Zelenskému evakuaci. „Mocní“ rozhodli o všem předem, ale vůle ukrajinského lidu jejich plány narušila.
2. Aktivní účast lidu je druhou složkou pojmu „vnitrostátní válka“. Na ruské straně bojuje profesionální armáda s pasivní podporou většiny obyvatel. Na ukrajinské straně je celá společnost sjednocená a aktivně se podílí na odporu. Potvrzuje

to řada studií a faktů: od raketově rostoucích darů do fondů pro armádu a obrovských front na zapojení do teritoriální obrany až po masovou účast v dobrovolnickém hnutí. A tato soudržnost není výsledkem vojenské propagandy, ale přirozenou reakcí na ozbrojenou invazi, touhou chránit své životy a fyzickou bezpečnost, stejně jako politické svobody dosažené v bojích předchozích let. V tomto případě ukrajinský lid spíše diktuje postoj úřadům než naopak.

O příčinách války

Kreml svou agresi zakrývá bojem proti ukrajinskému nacismu, ale to je jen ideologická zástěrka. Dominance krajní pravice na Ukrajině je značně přehnaná. Měla vliv v ulicích a byla zastoupena v některých státních orgánech, ale drtivý vliv ve všech státních institucích, v médiích a ve veřejném mínění měly a stále mají liberálně-demokratické síly.

Jedním z hlavních důvodů války je větší politická svoboda na Ukrajině ve srovnání s Ruskem. Ukrajina je regionálním příkladem alternativní státnosti a zkušenosti s úspěšným svržením vlády. Vládnoucí elita v Rusku navíc chápe, že až v jejich zemi vypukne revoluce a oni ji budou chtít potlačit ozbrojenou silou, může se kulturně blízká Ukrajina stát důležitým vojenským spojencem ruských povstalců. Mnoho našich kamarádů, kteří byli nuceni uprchnout z Ruska a Běloruska, našlo útočiště na Ukrajině a viděli ji jako místo, kde mohou pokračovat v boji proti autoritářským režimům ve svých zemích.

Druhým důvodem agrese je imperialistická a revanšistická logika. Ruská elita považuje všechna území, která kdy byla součástí Ruska nebo SSSR, za své léno nebo zónu, kde by

se měly nacházet satelitní země. Rusko již dříve provádělo vojenské operace s využitím taktiky vytváření „puchýřů“, které narušují rozvoj sousedních zemí mimo kontrolu Kremlu: v Moldavsku, Gruzii a na Ukrajině do roku 2022. Tato taktika byla použita kvůli nedostatku sil. S akumulací ekonomických zdrojů a rozvojem vojensko-průmyslového komplexu přešlo Rusko k nové taktice invazní války v plném rozsahu.

Navíc válka – stejně jako v celé předchozí historii lidstva – zůstává běžnou loupeží a Putin počítá s tím, že se zmocní ukrajinských zdrojů, podniků zemědělského, energetického a průmyslového komplexu Ukrajiny. V tomto smyslu je ruská elita dítětem kapitalistické expanzionistické logiky, která je stejně tak vlastní západním politickým elitám.

Ruský imperialismus a imperialismus NATO

Tyto tři body jsou primárním zájmem ruských úřadů, který leží v jádru války. Jeho realizace naráží na imperialistické zájmy některých západních zemí. Zastavme se samostatně u konfrontace mezi Ruskou federací a NATO.

Jsme si vědomi historie krvavých konfliktů, které rozpoutaly země NATO, a nepochybujeme o jejich zločinných úmyslech ani dnes. Navíc vidíme podíl viny západních politiků na vypuknutí války. Koneckonců to nebyl Putin, kdo přišel s myšlenkou řešit problémy silou, vydíráním, podvodem a úplatkářstvím. Ve skutečnosti pouze přijímá a udržuje pravidla hry, podle nichž se řídí politici na celém světě. I nyní vidíme pokračování tohoto přístupu, kdy západní ropné a plynárenské společnosti nadále pumpují peníze do Putina, zatímco milovníci „pragmatického“ přístupu navrhuji, aby se část obyvatel Ukrajiny vzdala okupaci. Odsuzujeme takovou politiku založenou na touze po zisku a strachu ze ztráty moci.

Současně doufáme v tlak lidí v Evropě, který by přiměl jejich jednotlivé vlády poskytnout Ukrajině skutečnou vojenskou pomoc a vzdát se nároků na koloniální kontrolu nad zemí. Zároveň považujeme samotnou situaci, kdy Ukrajina, která čelí ruskému imperialismu, potřebuje mocného spojence, za smutnou realitu systému globální nerovnosti.

Jsme si vědomi ekonomických a vojenských zájmů západních elit v našem regionu a jasně se stavíme proti rozšiřování NATO na východ. Jinde NATO působí vojenskou silou, ale v našem regionu západní země v posledních desetiletích používají metodu takzvané „měkké síly“. Tuto strategii využívá i Rusko, které si ekonomicky podmaňuje sousední země a vyváží sem svou kulturu. Kreml však v regionu používá především brutální policejní a vojenskou sílu. Tyto přístupy nemůžeme srovnávat. V případě „měkké síly“ ze strany zemí NATO zůstáváme hlupáky a chudinou, v případě „hrubé síly“ ze strany Kremlu jsme bití a věznění nebo zabíjeni raketovými útoky.

Obecně si neděláme iluze o imperialismu NATO, ale v našem regionu je hlavním nepřítelem tady a teď ruský imperialismus.

Jako anarchisté z Běloruska se díváme na ruskou vládu jako na regionálního „četníka revolucí“. Za porážku povstání v roce 2020 v naší zemi může z velké části Putinova podpora Lukašenkova režimu. Podobný příběh vidíme i v Kazachstánu. Kreml v těchto povstáních vidí pouze machinace Západu a nevěří, že by je společnost mohla organizovat ve vlastním zájmu. V případě vojenské porážky Ruska doufáme, že Putinova moc bude otřesena a opora autoritářství v regionu bude zničena.

Proč podporujeme Ukrajinu

Co se stane, pokud Ukrajina prohraje? (Ukrajina především neprohraje!) Ale pokud k něčemu takovému dojde, hlavním důsledkem bude genocida ukrajinské společnosti. Kromě toho vidíme dva scénáře:

1. Vítězství Kremlu by mohlo znamenat další agresi proti Polsku a pobaltským zemím a možná i vypuknutí světové války a jaderný střet. Pokud západní země Ukrajinu dostatečně nepodpoří, bude to Putin považovat za slabost, uvidí úspěch své strategie a bude chtít jít dál.
2. Pokud nedojde k eskalaci, dočkáme se nové železné opony. Autoritářství v našem regionu bude zakonzervováno na desítky let a obyvatelé Běloruska, Ruska a okupované části Ukrajiny budou odsouzeni k chudobě a policejnímu teroru. Žili jsme v Bělorusku a víme, co je to diktatura, co je to masové násilné potlačování nespokojenosti. Nikomu nepřejeme tento osud a podporujeme ty, kteří se mu brání.

Co se naopak stane, pokud zvítězí Ukrajina? Putinův režim bude vážně oslaben a stáhne s sebou autoritářské režimy sousedních zemí. Otevře příležitosti pro rozšíření politických svobod a nové ekonomické formy a způsoby politické participace. Posílení společnosti a oslabení státu bude skutečnou šancí pro protietatistické transformace v regionu.

Proto nepodporujeme pragmatickou taktiku „menšího zla“, ani žádnou jinou formu reálpolitiky. Vyznáváme politiku hodnot. V tomto případě klademe na první místo hodnotu lidského života a fyzické bezpečnosti lidí. Tato volba nás vede k podpoře Ukrajiny. Nemůžeme se smířit s desítkami tisíc mrtvých a miliony zničených životů v

případě ruského vítězství. Víme, že takové vítězství by jen posílilo diktaturu v našem regionu a na desetiletí upevnilo teror, kterým běloruský a ruský lid denně trpí. Proto si přejeme porážku Ruska a vítězství Ukrajiny.

Účast anarchistů ve válce

Anarchisté se zapojili do odporu již v prvních dnech invaze. Část kamarádů a kamarádek vytváří mezinárodní iniciativy vzájemné pomoci, které poskytují materiální podporu antiautoritářským bojovníkům i civilistům postiženým válkou. Další část působí v rámci teritoriální obrany a dalších jednotek ukrajinských ozbrojených sil.

Svou účastí v této válce se anarchisté staví proti imperialistické invazi a s ní spojeným válečným zločinům a genocidě. Tedy proti těm nejodpornějším a nejnásilnějším formám moci.

Jsme si vědomi toho, že vstup do státních struktur je ústupem od anarchistické tradice, ale rozhodnutí našich kamarádů podporujeme. Je to v této fázi jediný možný způsob, jak se se zbraní v ruce postavit invazi a prosazovat strategické cíle anarchismu v regionu. Kdykoli je to možné, pomáháme těmto bojovníkům a povzbuzujeme ostatní, aby jednali také tak. Podporujeme i jiné, nevojenské způsoby odporu proti ruské agresi.

Pokud by se anarchisté rozhodli působit v rámci Ukrajiny jako autonomní ozbrojená jednotka, byli by jednoduše zničeni. Zejména na začátku války, kdy ve městech působilo mnoho diverzních skupin, nebyla palba ze strany ukrajinské armády ničím neobvyklým. Neregistrovaná skupina pod neznámými symboly by se do této pasti určitě chytila. Navíc anarchisté neměli v době zahájení války potřebné dovednosti, materiální podporu a zbraně,

aby mohli vytvořit zcela autonomní sílu.

Účast ve válce umožňuje získat potřebné zdroje a dovednosti pro budoucí organizační formy, zatímco účast v lidovém odporu umožňuje anarchistům získávat vliv k prosazování zájmů utlačovaných vrstev společnosti a k potírání negativních trendů.

Alternativní taktikou může být útěk a my podporujeme i ty, kteří se takto rozhodli. Zároveň je o tuto možnost připraveno mnoho mužů, chudých nebo lidí, na nichž jsou závislí nemocní příbuzní či zvířata. Nebránit se pro ně znamená žít pod okupací. Pro politické aktivisty a zejména anarchisty znamená okupace zaručené uvěznění nebo smrt.

Jako uprchlíci z Běloruska navíc považujeme útěk za nejhorší, nikoli nejlepší možnost. Válka není jen přírodní katastrofa, před kterou lze pouze utéct. Pokud tedy existuje možnost pokračovat v odporu, je lepší v něm pokračovat tam, kde jste.

Bělorusko a válka na Ukrajině

Navzdory „protinacistické“ rétorice běloruského režimu získává tento stát stále více fašistických rysů:

- kult síly a přeměna fyzického násilí v jediný pilíř státnosti, trvalý diskurz o vnějším nepříteli;
- militarizace státních institucí: na klíčových pozicích jsou bezpečnostní složky;
- pravidelná cvičení pod agresivní rétorikou, nákup nových zbraní, rozšiřování armády;

- spojení velkokapitálu a státu;
- diskurz o splynutí státu a společnosti, kdy druhé není možné bez prvního;
- státní kontrola kulturní a mediální sféry.

Vzhledem k povaze režimu a Lukašenkově závislosti na Kremlu vypadá jeho podpora ruské agrese logicky.

Zároveň jsou v běloruské společnosti silné protiválečné nálady. I s ohledem na sílu represivního aparátu lidé vyvíjeli rozsáhlou aktivitu: sabotáže na železnici, zveřejňování zpravodajských informací a dehonestace armády, protesty v den referenda, četné symbolické akce s plakáty, letáky a graffiti. Mnoho Bělorusů se dobrovolně přihlásilo do ukrajinské armády. Běloruské diaspory se aktivně zapojily do mezinárodní dobrovolnické sítě na podporu ukrajinského lidu.

Jsme solidární s takovými akcemi a iniciativami a věříme, že náš příspěvek k vítězství Ukrajiny je zároveň příspěvkem k našemu vítězství nad Lukašenkovým režimem.

Vektory politického boje v kontextu války

V kontextu války je hlavním úkolem plně podpořit ukrajinský lid. Kromě toho existují některé specifické cíle, které jsou pro nás coby součástí běloruské diaspory v Polsku důležité:

1. Pod masivním tlakem lidí v Rusku a Bělorusku a s rostoucími ekonomickými ztrátami může být Kreml přinucen invazi zastavit. Proto je důležité podporovat protiválečný odpor a anarchistické hnutí v těchto zemích. Mělo by se také usilovat o to, aby běloruská armáda do války nevstoupila buď vůbec, nebo co nejpozději. To vyžaduje aktivní agitaci mezi lidmi v

branném věku a pomoc při odchodu ze země pro ty, kteří se nechtějí účastnit války na straně agresora.

2. Za záslužnou považujeme také kritiku nacionalismu, který způsobuje nárůst xenofobie v celém regionu. Je zapotřebí vzdělávacích kampaní k objasnění rozdílu mezi společností a státem, zejména v kontextu autokracií a režimů s narůstajícími prvky fašismu.
3. V rámci naší diaspory vidíme nekritickou podporu běloruských praporů, proto je důležité široce šířit anarchistické myšlenky v opozici vůči sílícím pravicovým proudům. Je to důležité proto, aby budoucí politické změny v Bělorusku byly založeny spíše na myšlenkách rozšiřování individuálních a kolektivních svobod v ekonomice a politice než na nacionalistických mýtech.
4. Důležité je také připravit se na válku na území EU rozvíjením znalostí a dovedností, které zvyšují autonomii jednotlivců a kolektivů v době mimořádných událostí.

